

Област Стара Загора

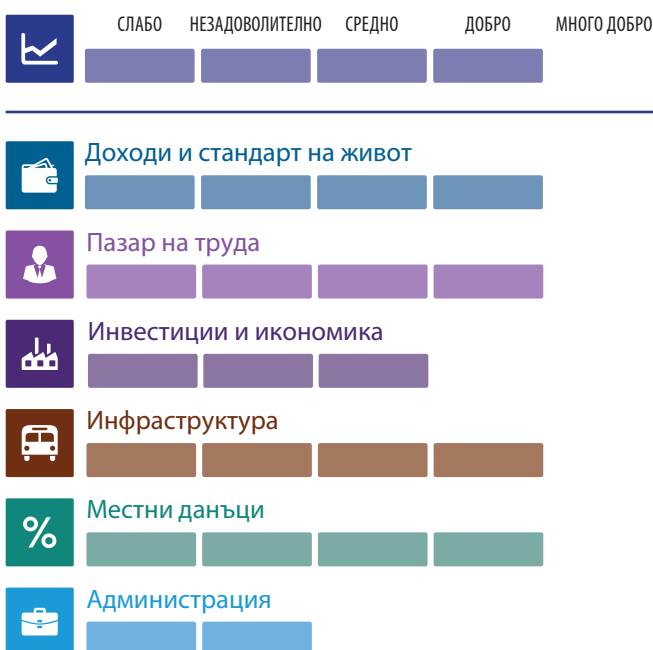
▶ Население (2021)	307 140
▶ Територия (кв.км)	5151
▶ Брой на населените места	206
▶ Дял на населението в градовете (%)	69,9

Залатите и доходите в областта продължават да нарастват, но нивото на бедност се повишава. Заетостта намалява, а безработицата се увеличава, но и двата коефициента са по-благоприятни от средните за страната. В областта има сравнително малък брой предприятия, но произведената продукция е относително висока. Делът на пътната настилка в добро състояние изостава от средния за страната. Стара Загора запазва сравнително ниски размери на местните данъци. Самооценките на местните администрации за развитието на електронното правителство и предоставянето на

административни услуги на „едно гише“ са слаби. В унисон с тенденцията на национално ниво естественият прираст в областта се влошава през последните години. Дяловете на второгодниците и на напусналите основното и средното образование остават значително по-големи от средните за страната. Достъпът до лекари е сравнително добър. Броят на леглата в многопрофилните болници намалява. Правораздаването е сравнително бързо. Емисиите на въглероден диоксид в атмосферата и делът на нарушената територия са изключително високи. Стара Загора е сред областите с най-интензивен културен живот.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ■■■■■

Доходи и стандарт на живот ■■■■■

Въпреки че брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Стара Загора продължава да намалява, макар и слабо, през 2020 г. областта изпреварва Варна и си връща третото място в класацията (след столицата и област София). Заплатите и доходите също продължават да нарастват. Средната годишна брутна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение достига 15,0 хил. лв. (при 16,7 хил. лв. в страната).

Нивото на бедност в областта се повишава и вече е над средните за страната стойности. Делът на населението, живеещо с материални лишения, е 22,0% (при 19,4% в страната), а този на населението, живеещо под националната линия на бедност – 28,1% (при 22,1% в страната).

Пазар на труда ■■■■■

Икономическата активност намалява, но остава сравнително висока и през последните няколко години е трайно над средното ниво за страната. През 2021 г. коефициентът на икономическа активност е 74,5% (при 72,0% в страната). Намаляването му е съпроводено от спад на заетостта и ръст на безработицата, но и двата коефициента са по-благоприятни от средните за страната. Коефициентът на заетост е 72,2% (при 68,1% в страната), а този на безработицата – 3,1% (при 5,3% в страната).

Образователната структура на работната сила в областта се подобрява. През 2021 г. населението на възраст 25–64 години с висше образование достига 22,0% и остава под средното за страната (29,6%), но и делът на населението с основно и по-ниско образование е сравнително нисък – 15,8% (при 16,6% в страната). Така относително високият дял на работната сила със средно образование отговаря на индустриалния профил на областта.

Коефициентът на демографско заместване на напускащите пазара на труда с новонавлизащи – съотношението на населението на възраст 15–19 години към това на 60–64 години, е 71,7% (при 69,4% в страната), което е индикатор за бъдещо свиване на размера на работната сила.

Инвестиции и икономика ■■■■■

В областта има сравнително малък брой предприятия – 49 на хиляда души от населението (при 60 на хиляда души в страната) през 2020 година. Въпреки това и макар да намалява, произведената продукция в областта е относително висока – отчетените 25,4 хил. лв. на човек от населението нареждат областта единствено след столицата, София област, Русе и Пловдив. Преките чуждестранни инвестиции с натрупване към края на 2020 г. запазват нивото си – 3,1 хил. евро на човек от населението (при 3,9 хил. евро на човек в страната). Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи обаче намаляват до 2,5 хил. лв. на човек (при

3,3 хил. лв. на човек в страната), но Стара Загора отново е в челната четворка.

Областта се представя по-слабо в усвояването на средства от европейските фондове. Към 30 юни 2022 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми е 2032 лв. на човек от населението. В рамките на областта най-много средства усвоява община Гурково, а най-малко – община Братя Даскалови.

Инфраструктура ■■■■■

Гъстотата на железопътната мрежа в областта е значително по-висока от средната. Гъстотата на пътната мрежа е малко по-ниска, но делът на автомагистралите и първокласните пътища е 28,7% (при 18,5% в страната) през 2021 година. Въпреки това делът на пътната настилка в добро състояние изостава от средния – 39% (при 42% в страната) през 2021 година.

Достъпът на домакинствата до интернет се увеличава, но е под средния – 78,8% (при 83,5% в страната). Малко повече са инсталираните ВЕИ мощности спрямо населението, а делът на газифицираните домакинства изостава – 4,2% (при 5,3% в страната).

Местни данъци ■■■■■

За разлика от повечето области с висока степен на икономическо развитие Стара Загора запазва сравнително ниски размери на местните данъци и през 2022 година. Особено голяма е разликата при ставката върху недвижимите жилищни имоти на юридическите лица и върху прехвърлянето на собственост. Данъчните ставки върху таксиметровия превоз също са значително по-ниски. По-висока от средната остава ставката върху търговията на дребно, а тази върху превозните средства е равна на средната за страната.

В рамките на областта най-ниски са средните данъци в общините Братя Даскалови и Чирпан, а най-високи – в община Стара Загора.

Администрация ■■■■■

Покритието на кадастралната карта в областта спира да нараства през последните няколко години и изостава от средното – 95,8% в областта при 97,4% в страната през 2021 година.

Самооценките на местните администрации за развитието на електронното правителство и предоставянето на административни услуги на „едно гише“ се повишават през 2022 г., но остават значително по-ниски от средните за страната. Оценката за прозрачността в работата на органите на местното самоуправление също е сравнително ниска и през 2022 г. – 63,8% средно за областта (при 70,2% в страната).

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■■■■

Демография ■■■■

В унисон с тенденцията на национално ниво естественият прираст в Стара Загора се влошава в последните години и спада до $-14,1\text{‰}$ (при $13,2\text{‰}$ в страната) през 2021 година. Стара Загора е една от малкото области, които и през 2021 г. успяват да привличат население и коефициентът на механичен прираст е положителен ($0,3\text{‰}$).

През 2021 г. застаряването на населението е близко до средното за страната. Коефициентът на възрастова зависимост като съотношение на населението на над 65 години към това на 0–14 години е $149,2\%$ (при $149,3\%$ в страната), а към това на 15–64 години – $36,4\%$ (при $34,0\%$ в страната).

Делът на градското население и гъстотата му също са близки до средните – $69,9\%$ от населението на областта живее в градовете (при $73,1\%$ в страната), а гъстотата му е 1457 души на кв. км (при 1489 души на кв. км в страната) през 2021 година.

Образование ■■■■

Коефициентът на записване в V–VII клас в областта намалява, но остава сравнително висок – $89,6\%$ (при $85,9\%$ в страната) през 2021 година. Дяловете на второгодниците и на напусналите основното и средното образование обаче остават значително по-големи от средните за страната. Броят на учителите продължава да се повишава и достига 95 на хиляда ученици (при 97 на хиляда ученици в страната).

Успехът на националното външно оценяване по математика след VII клас в областта е сравнително нисък – $31,9\%$ (при $35,3\%$ в страната) през 2022 година. На матурата по български език и литература обаче учениците от област Стара Загора се представят относително добре. Средният успех е „Добър“ $3,96$ (при „Добър“ $3,97$ в страната), а слабите оценки са $16,1\%$ (при $17,0\%$ в страната).

Броят на студентите в областта се увеличава, но остава значително по-нисък от средния – 18 на хиляда души от населението (при 32 на хиляда души в страната).

Здравеопазване ■■■■

Делът на здравноосигурените в областта продължава да е над средния за страната – $89,4\%$ при $88,7\%$ в страната през 2021 година. Достъпът до лекари (както общопрактикуващи, така и специалисти) е сравнително добър – 1463 души средно обслужва един общопрактикуващ лекар в областта (при 1734 души на лекар в страната). Броят на леглата в многопрофилните болници обаче намалява и се отдалечава от средната стойност за страната. През 2021 г. в местните болници има $4,65$ легла на хиляда души от населението (при $5,62$ легла на хиляда души в страната). Преминалите за лечение болни са близо, но под средния брой за страната – $192,1$ на хиляда души от населението (при $222,6$ на хиляда души в страната).

Коефициентът на детска смъртност в областта нараства и е значително над средния.

Ред и сигурност ■■■■

Наказателните съдии в област Стара Загора са сравнително натоварени, но това не се отразява негативно на бързината на правораздаването и през 2021 година. Един местен съдия разглежда средно по $10,8$ дела месечно (при $9,0$ дела на съдия в страната). Наказателните дела, приключили в 3-месечен срок, са 92% (при 89% в страната), а на висящите дела – $9,1\%$ (при $11,8\%$ в страната).

Броят на престъпленията в сравнително висок, но и разкриваемостта им е относително голяма и през 2021 година. Регистрираните престъпления срещу личността и собствеността в областта са $10,8$ на хиляда души от населението (при $9,8$ на хиляда души в страната), а разкриваемостта им – $53,6\%$ (при $51,7\%$ в страната).

Околна среда ■■■■

Слабата оценка на Стара Загора в сферата на околната среда е обусловена преди всичко от изключително високото ниво на емисиите на въглероден диоксид в атмосферата и от големия дял на нарушената територия. През 2021 г. нарушената територия е $3,35\%$ (при $0,42\%$ в страната), а причината за високото ниво на емисии на въглероден диоксид е в дейността на най-големите въглищни топлоелектрически централи на територията на областта. Същевременно делът на горската територия е близък до средния – $31,7\%$ в областта при $33,1\%$ в страната.

Образуваните битови отпадъци в областта през 2020 г. са 380 кг на човек годишно (при 409 кг на човек в страната), като $83,2\%$ от тях се предават за третиране и рециклиране (при $69,3\%$ в страната).

Областта изостава по дела на населението в селища с обществена канализация – $70,6\%$ спрямо $76,3\%$ за страната през 2020 година. До канализация, свързана с пречиствателна станция за отпадъчни води, достъп имат $65,7\%$ от населението (при $66,7\%$ в страната).

Култура ■■■■

Стара Загора е сред областите с най-интензивен културен живот и през 2021 година. След резкия спад през 2020 г. интензитетът на културния живот в областта се засилва през 2021 г., въпреки че стойността на нито един от разглежданите индикатори не успява да достигне нивото си отпреди пандемията. Посещенията в кината достигат 307 на хиляда души (при 351 на хиляда души в страната). Посещенията в местните театри и музеи са съответно 161 на хиляда души (при 129 на хиляда души в страната) и 570 на хиляда души (при 426 на хиляда души в страната). Библиотеките в областта привличат 507 посещения на хиляда души (при 449 на хиляда души в страната).

Ключови показатели за област Стара Загора

Индикатори на икономическото развитие	2019	2020	2021	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	16 361	16 233	n.a.	17 299
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	13 914	15 010	n.a.	16 687
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	23,1	25,9	28,1	22,1
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	75,7	74,9	74,5	72,0
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	74,7	73,3	72,2	68,1
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече (%)	(1,4)	(2,2)	3,1	5,3
Дял на населението с основно и по-ниско образование, 25–64 години (%)	18,7	16,4	15,8	16,6
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	20,7	21,6	22,0	29,6
Произведена продукция (лв./човек)	26 929	25 415	n.a.	27 213
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	2849	2500	n.a.	3348
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	3111	3111	n.a.	3877
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	77,9	76,0	78,8	83,5
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	37,6	37,3	38,9	42,0
Гъстота на пътната мрежа (км/100 кв.км територия)	17,5	17,6	17,6	18,0
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	65,1	69,3	63,8	70,2

Индикатори на социалното развитие	2019	2020	2021	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-7,6	-10,1	-14,1	-13,2
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-1,8	3,7	0,3	1,9
Среден успех от матурите по БЕЛ**	4,18	4,12	3,96	3,97
Среден успех на изпита по математика след VII клас (в точки)**	31,8	33,9	31,9	35,3
Нетен коефициент на записване на населението в V–VII клас (%)	91,4	91,4	89,6	85,9
Брой на преподавателите в основното и в средното образование на 1000 ученици	90	91	95	97
Дял на здравноосигурените лица (%)	90,0	89,3	89,4	88,7
Население на един общопрактикуващ лекар	1485	1502	1463	1734
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	11,4	10,3	10,8	9,8
Натовареност по щат на наказателните съдии (дела/месец)	11,2	10,2	10,8	9,0
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	71,5	70,6	n.a.	76,3
Образувани битови отпадъци на глава от населението (кг/човек/година)	381	380	n.a.	409
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	83,3	83,2	n.a.	69,3
Посещения в кината на 1000 души от населението	635	168	307	351
Посещения в музеите на 1000 души от населението	1060	405	570	426

* Данните за 2021 г. са включени в изследването от 2022 г. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2021/22 година, а матурите са проведени през 2022 година. Същото важи и за предходните години.